

חינוך בפרשה – בראשית נעשה אדם

הרב יחיאל מיכל מונדרוביץ', מרצה בכיר

פרשת בריאת העולם נשגבה מבינתנו. לומדים באמונה פשוטה, אין מביטים 'מה מלפנים ומה למעלה'. אך בעת הלימוד נתבונן אל קרבנו, ונשתדל לדלות פניני דעת וזרקורי בינה לחיינו, לקחת הנחייה 'למעשה'.

בגמר כל יצירה במעשה בראשית נאמר וַיֵּרָא אֱלֹקִים כִּי טוֹב. אך ביצירת האדם, מבחר הבריאה, לא נאמר כך. כתב רבינו יוסף אלבו (ה'עיקרים' מאמר ג' פ"ב) כי כל הנבראים נבראו עם תכונותיהם, ואינם צריכים לרכוש עוד תכונות כדי להגיע אל השלימות. על כן נא' בכולם כִּי טוֹב, המורה כידוע על מושלמות וגימור.

שונה הוא האדם. בלידתו אינו שלם מצד עצמו, כמו שנא' וְעִיר פָּרָא אָדָם וַיֵּלֶד. לאדם כח הבחירה, ואם ירדוף אחרי הבלי העולם וימשיך לחיות כְּעִיר, כְּסוֹס כְּפָרָד אִין הָבִין, אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין - הרי נִמְשָׁל כְּבְהֵמוֹת נְדָמוֹ. על האדם לעבוד שנים רבות בתיקון מידותיו, להבין ולהשכיל, לממש היכולות הטמונות וגנוזות בו, לבוא אל השלימות, ואזי יִקְרָא 'טוב'. לפי זה ביאר הרה"ק ה'ישמח משה' (כאן) משום הכי אמר הקב"ה נַעֲשֶׂה אָדָם בְּלִבָּנוּ. כביכול הוא אומר לאדם: אני ואתה נעשה יחד את ה'אדם' שבקרברך! אני בראתי בקרברך את התשתיות, היכולות, ומכאן ואילך אתה תוסיף להשלים עצמך לבוא לדרגת 'אדם'!

ילידים אין עדיין את העצמאות הנפשית והיכולת לכל האמור. הקב"ה ברא בטבע העולם שהילדים סומכים על הוריהם בשנותיהם הראשונות, למזון ומחיה. כך גם המלמדים והמורים, הממלאים תפקיד מרכזי בהעמדת ה'אדם' על רגליו, לתת לו כיוון ראשוני לקראת עתידו העשיר במעשים, ו'שלימות האדם'.

הרי דבר נפלא! כאשר הורים ומחנכים מעצבים את קומתו הרוחנית של הצעיר, הריהם שותפים למעשה הבריאה! אליהם מְכַנֶּנֶת הכרזת הקב"ה נַעֲשֶׂה אָדָם! ברורים אפוא דברי חז"ל שאמרו (סנהדרין צט: 'כל הלומד עם בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו'. עושה אותו ל'אדם' שלם, אדם מתוקן כרצון ה'.

על הפסוק בשלהי ספר דניאל וּמִצְדִּיקֵי הָרַבִּים כְּכֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד' דרשו חז"ל (ב"ב ח:): על גבאי צדקה ומלמדי תינוקות של בית רבן. כתב הרה"ק רבי צבי הירש קאידנובר בספרו 'קב הישר' (סי' צא) שבכוונה דימה אותם הכתוב לכוכבים, ולא למאורות הגדולים. מפני

שגדלות זוהר הכוכבים נראית דווקא בזמן חשכה גדולה. כך הללו ניכרים בפועלם בשכונות העוני האפילות, בפינות החשוכות והזנוחות של הכיתה. המלמד המצוין עוסק ב'עשיית נפשות' במיוחד בקרב אלה שעולמם חשוך בעדם ומזלם אינו מאיר להם.

ישנם תלמידים המגיעים לבית רבם כשהם בנויים ומעוצבים. הם זכו להורים שנענים לקריאת הקב"ה 'נְעֻשָׂה אָדָם', ומשקיעים בילדיהם. אך ישנם הולכי חשכים, אוכלוסיות מוחלשות המתקשים בחינוך ילדיהם כראוי. כאן מקומם של מְצַדִּיקי הָרְבִים פְּכוֹכִים! להאמין כי בקרב אבן גולמית טמון יהלום יקר הממתין לליטוש עדין ומיומן, ואזי יבקע אורו וזוהרו! דווקא יהלומי הענק גנוזים במעמקים החשוכים!

הִלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אֹר! ככוכבים המאירים ומעוררים את האחרים, מחנכים חושפים את האור הגנוז בקרב תלמידיהם. בספר איוב (לח ז) נאמר בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בֶקֶר, וכתב על כך הגאון המלבי"ם שהכוכבים מנגנים ומשמיעים קול נעים כמוסיקה. כך המלמד, הכוכב, בנעימות נעשה שותף לקב"ה, נְעֻשָׂה אָדָם!

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ

123ymm@gmail.com